

עפ"א 5093/02/17 - יוסף גנאם, סובחיה גנאם נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"א 5093-02-17 גנאם ואח' נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת תמר שרון נתנאל
מערערים 1. יוסף גנאם
2. סובחיה גנאם
נגד
משיבים מדינת ישראל

פסק דין

1. לפניי ערעור על החלטת בית משפט השלום בחדרה (כבוד השופט אביו גופמן), בתיק רע"ס 10150-01-15, במסגרתו דחה בית משפט קמא (ביום 11.01.17) את בקשת המערערים לעכב ביצוע צו סגירה שהוצא נגד המערער - גנאם יוסף (להלן: "**המערער**"), ואשר הורה לו לסגור עסק של בית קפה, בשם "אל הילאל", הנמצא בפרדיס, בחלקה 50 בגוש 11281 (להלן: "**העסק**").

צו הסגירה הוצא נגד המערער, ביום **31.3.16** (להלן: "**הצו**"), לאחר שהוא הורשע, בתיק הנ"ל, בניהול עסק ללא רישיון. ביצוע הצו עוכב, בגזר הדין, עד ליום **1.8.16**.

בין לבין, העביר המערער את ניהול העסק לאשתו סובחיה (להלן: "**סובחיה**"), היא המערערת וביום **21.6.16**, הגישה סובחיה בקשה למתן רישיון לעסק (להלן: "**הבקשה לרישיון**" או "**בקשת סובחיה**").

2. בבקשה שהגישו המערערים לבימ"ש קמא, בה ביקשו לעכב את ביצוע הצו, טענו המערערים, כי יש להביא בחשבון את העובדה שהם עשו כל אשר ביכולתם על מנת לקבל רישיון עסק. כן טענו כי הסיבה לכך שטרם ניתן רישיון עסק נעוצה בהתנהלות הרשות (המועצה המקומית פרדיס, להלן: "**המועצה**"), אשר הודיעה ביום 1.8.16, שהטיפול בבקשה לרישיון טרם הסתיים (הודעת הרשות צורפה לכתב הערעור).

עוד נטען, כי ההכבדה על המערערים מאי עיכוב הביצוע היא רבה מאחר שהעסק מפרנס את המשפחה וכי למערערים עומדת הגנה מן הצדק. נטען, לאכיפה בררנית אל מול עסקים דומים בסביבה וכן נטען כי הסיבה לאי מתן רישיון לעסק היא רצונו של רכז המודיעין בתחנה כי המערער יפעל עבור המשטרה כמודיע. המערערים פירטו את פרטי הפניות הנטענות מטעם המשטרה אל המערער, בעניין זה. בדיון שנערך בבית משפט קמא ביקש ב"כ המערערים לזמן את רכז המודיעין לחקירה, אולם הדבר לא נעשה ובימ"ש קמא לא התייחס לכך בהחלטתו.

3. המשיבה טוענת, כי ניתנה למערערים שהות להסדיר את הרישיון, אולם הם לא ניצלו את הארכה שניתנה להם

והגישו את הבקשה לרישיון עסק רק כשלושה חודשים לאחר מתן הצו ומאז לא עשו דבר על מנת לקדם את מתן הרישיון.

כן נטען כי אין "אופק" למתן הצו וכי מקרה זה אינו נמנה על המקרים החריגים בהם יוארך צו עיכוב ביצוע.

בדיון שהתקיים בפניי הוסיפה המשיבה וטענה, כי המערערים רצו לבית המשפט לבקש עיכוב ביצוע רק לאחר שהמשטרה הגיעה לעסק ביום 17.11.16 ואמרה לעובדים במקום שיש צו סגירה נגד העסק. כעבור שלושה ימים הוגשה הבקשה להארכת המועד.

נטען, כי לבניין בו נמצא העסק אין היתר בנייה וכי העסק פועל ללא רישיון עסק משנת 2007 כאשר בעליו אינם מכבדים את החלטות בית המשפט ואין על בית המשפט לתת יד לביצוע עבירות ולזלזול בשלטון החוק.

4. בית משפט קמא ציין את ההלכה לפיה בית המשפט ייעתר לבקשה כגון זו רק במקרים חריגים ולא לאורך זמן וכאשר יש סיבה ממשית להעדיף את האינטרס הפרטי על פני האינטרס הציבורי. כן ציין בימ"ש קמא, כי ככל שנפל פגם בהתנהלות הרשות, היה על המערערים לפנות אליה.

בית משפט קמא קיבל את טענת המשיבה ונתן משקל לכך שהמערערים הגישו בקשה לרישיון רק כשלושה חודשים לאחר מתן הצו ולא הוכיחו כי הם נקטו צעדים לקידום רישיון העסק.

מאחר שהבקשה לעיכוב ביצוע הוגשה לאחר שתם מועד הארכה, קבע בית משפט קמא, כי מתן צו לעיכוב ביצוע, יביא לפתיחה מחדש של העסק, ללא היתר ובית המשפט אינו רואה לנכון לתת יד לכך.

דיון והכרעה

5. התלבטתי לא מעט בדבר הדרך הנכונה בה יש לנהוג במקרה זה. מצד אחד - התברר כי סובחיה הפעילה את העסק (ביחד עם בנה ענאן) בטרם ניתן לה רישיון עסק, כך שלכאורה היא באה לבית משפט זה בידים לא נקיות. מנגד - עד היום הרשות לא שלחה לסובחיה כל תשובה באשר למצב הטיפול בבקשה לרישיון. כפי שהתברר בדיון בפניי, ככל הנראה הרשות כלל לא החלה לטפל בבקשה ומכל מקום - לא פנתה למשטרה על מנת לקבל את עמדתה.

לאחר התלבטות סבורתני כי על אף מחדלי המערערים ועל אף הפעלת העסק ללא רישיון, הרי שבנסיבות המיוחדות של המקרה שבפניי, באיזון לשעה, שיש לערוך בין הצורך לעמוד על קיומו של החוק ובין צרכיו של הפרט [ראו, למשל, רע"פ 5086/97 בן חור נ' עיריית תל-אביב-יפו פ"ד נא(4) 625, 64 (מיום 18/09/97)], ראוי לתת למערערים אורכה נוספת להסדרת הרישיון.

6. לבית משפט סמכות טבועה להאריך מועדים שנקבעו על ידו [ראו, למשל, בר"מ 10823/07 נור סטאר נ' עמותת "פעולה ירוקה" (30.12.2007) והפסיקה הנזכרת שם]. עם זאת, יש לציין כי בית המשפט ינקוט ריסון בהפעלת סמכותו זו ויעשה בה שימוש רק במקרים חריגים ויוצאי דופן, בהם הארכת המועד דרושה לשם מניעת אי צדק בולט. במסגרת שיקוליו יביא בית המשפט בחשבון, שהארכת המועד עלולה להותיר על כנו מצב בלתי חוקי ולפגוע בסופיות הדיון וכך גם בשלטון החוק. אחד הנימוקים להארכת המועד הוא קיום נסיבות אשר תלויות בצד אחר, ואשר אינן בשליטת מבקש הארכה.

כאמור, מצאתי כי בענייננו מתקיימות נסיבות המצדיקות הארכת המועד, על אף העדר רישיון לעסק ועל אף תום תקופת הארכה, ולהלן נימוקיי.

7. ראשית אציין, כי הבקשה לרישיון עסק הוגשה על ידי סובחיה ביום 21.6.16, **בטרם** תמה תקופת הארכה, אך עד יום הדיון בפניי (מעל לשמונה חודשים) לא קיבלה סובחיה כל תשובה מהרשות, לבקשתה לקבל רישיון עסק.

בדיון שהתקיים בפניי ביום 13.3.17 טענו, תחילה, באי כוח המשיבה, כי מסיבות מודיעיניות המשיבה לא תאשר מתן רישיון לעסק. לאחר הפסקה, במהלכה בדקו באי כוח המשיבה עניין זה, התברר כי עד למועד הדיון המשיבה כלל לא קיבלה פנייה מהרשות בעניין בקשתה של סובחיה.

המשיבה טוענת, כי היה על המערערים לפנות אל הרשות ולברר מה עלה בגורל בקשת סובחיה וכי מחדלם מלעשות כן צריך לפעול לרעתם.

אכן, יכלו המערערים לפנות לרשות ואף לנקוט בצעדים נגדה, אולם העובדה שלא עשו כן איננה צריכה לחרוץ את גורל בקשתם למתן ארכה.

8. החובה הראשונה והעיקרית היא חובתה של הרשות כלפי האזרח ובענייננו - חובת המועצה המקומית פרדיס, לטפל בבקשה לרישיון עסק במהירות וביעילות האפשרית ולכל הפחות בתוך זמן סביר. חובה נלווית לכך היא חובת הרשות ליידע את האזרח בכך שהיא אמנם מטפלת בבקשתו. חובה זו מעוגנת בסעיפים 2 לחוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות), תשי"ט-1958, הקובע:

2" (א) נתבקש עובד הציבור, בכתב, להשתמש בסמכות שניתנה לו על פי דין, יחליט בבקשה וישיב למבקש בכתב בהקדם, אך לא יאוחר מארבעים וחמישה ימים מיום קבלת הבקשה.

(ב) האמור בסעיף קטן (א) לא יחול -

- (1) כשהענין נושא הבקשה טעון חקירה על פי דין;**
- (2) כשנקבע בדיון מועד אחר למתן תשובה;**
- (3) כשהתברר, לאחר בדיקה, שהענין נושא הבקשה טעון בדיקה או דיון נוספים;**
- (4) כשקיימים לגבי הענין נושא הבקשה הסדרים שלפיהם המועד לדיון הוא מאוחר מהמועד האמור בסעיף קטן (א).**

(ג) במקרים האמורים בסעיף קטן (ב) יודיע עובד הציבור למבקש, בכתב ובהקדם, אך לא יאוחר מארבעים וחמישה ימים מיום קבלת הבקשה, את הטעם מן הטעמים האמורים שעל פיו נמנע מהשיב במועד, ויביא הודעתו לידיעת הממונה עליו; היה הטעם אחד האמורים בפסקאות (2) או (4) לסעיף קטן (ב), תכלול ההודעה גם את המועד למתן התשובה או מועד הדיון, ואם היה הטעם האמור בפסקה (3) לסעיף קטן (ב) - תפרט אותו ההודעה במידת האפשר.

(ד) עובד הציבור יודיע על החלטתו למבקש מיד לאחר קבלתה".

הנה כי כן, על עובד הציבור חלה חובה שבחוק להשיב לפנייה שהוגשה אליו בכתב (וכזו היא בקשת סובחיה), בין תשובה מלאה ובין תשובה לפיה העניין דורש בירור נוסף (שאז יש לפרט, ככל הניתן, מהו אותו בירור נוסף), בתוך 45 ימים, לכל היותר, ממועד הפנייה.

באישור ניתן ביום 1.8.16, אין כדי למלא אחר חובת המועצה, האמורה בסעיף 2(ג), לפרט את הטעם על פיו נמנע ממנה להחליט בבקשה ומה הטעם לכך. יתירה מזו - בדיון בפניי התברר, כי המועצה כלל לא פנתה למשטרה בבקשה לקבל התייחסותה לבקשת סובחיה.

9. בעובדה שהאזרח יכול לפנות אל הרשות ולברר באיזה שלב נמצא הטיפול בבקשתו ובעובדה שהחוק נותן בידי האזרח תרופות נגד רשות שאיננה ממלאת חובותיה כלפיו, אין כדי לאיין את חובותיה של הרשות כלפי האזרח או כדי להפחית מהן, ואין הרשות רשאית להשליך את מחדליה על כתפיו של האזרח.

לא נעלם מעיני סעיף 6(ב) לחוק ההנמקה, הקובע כי: **"לא השיב עובד הציבור או לא הודיע תוך שלושת החדשים כאמור בסעיף 2(א) או (ג), רואים בכך, לענין כל דין, החלטה לסרב לבקשה, ללא מתן נימוקים"** והעובדה שבפני סובחיה עמדו אופציות שונות לפעולה, לאחר שבמשך 3 חודשים היא לא קיבלה תשובה עניינית מהרשות לבקשת הרישיון שהגישה, אולם, כאמור - החובה הראשונה והעיקרית היא חובתה של הרשות כלפי האזרח.

10. בהקשר לכך אומר, בלשון המעטה, כי יש להצטער על כך שב"כ המערערים בחר לטעון שהעסק סגור מאז שניתן צו בית המשפט וכי ייתכן שהתצהירים "לא נוסחו כראוי". זאת, כאשר מתצהיריהם, של סובחיה ושל ענאן ברור לחלוטין, שסובחיה הפעילה את בית הקפה בעזרת בנה ענאן, עד ליום 17.11.16. בביקור שערכה המשטרה בעסק, ביום 17.11.16, נמצא, כי העסק פועל וכי נמצאים בו עובדים. די להפנות לסעיף 7 לתצהירו של ענאן שם הוא מצהיר כי: **"בתאריך 17.11.16 הגיע השוטור מנשה עם חוסאם לעסק והודיע כי יש צו סגירה לעסק והוציאו את כל מי שישב"** (ההדגשה אינה במקור). דברים ברורים ומפורשים, המעידים על כך שהעסק פעל. עוד נאמר בתצהיר, כי בעקבות כך הלכו ענאן והמערער לתחנה ואז, על פי הנתען, ביקש מהם רכז המודיעין את אשר ביקש. בקשת סובחיה הוגשה, שלושה ימים לאחר אותו ביקור.

11. הפעלת העסק, בניגוד לחוק, ללא שהיה בידי סובחיה רישיון להפעילו מהווה חוסר ניקיון כפיים, אשר דרך כלל יביא לדחייתה של בקשה כזו על הסף. על אף זאת, סבורה אני שבראייה הכוללת של נסיבות מקרה זה, נכון יהיה לתת למערערים, לפני משורת הדין, שהות קצרה נוספת, לשם הסדרת הרישיון.

לענין זה הבאתי בחשבון גם את הנוהל, לפיו הרשויות נוהגות לתת לאזרח המגיש בקשה לרישיון עסק, המצויה "במסלול הירוק" לקבלת רישיון, "תקופת חסד" של 6 חודשים בהם הוא מפעיל את העסק, ללא רישיון, ובמקביל מתקבלות תשובות הגורמים השונים, על תנאיהם וניתנת שהות לבעל העסק להסדיר את התנאים שהציבו הגורמים השונים [ראו בענין זה האמור בעפ"א (חי') 10084-12-14 קשת טעמים בע"מ נ' עיריית חדרה (25.1.2015), שנדון בפניי].

מצב דברים זה (שלא הוכחש בדיון שהתקיים בפניי בתיק דנן) רחוק מלהיות רצוי, אולם משהוא קיים לא אוכל להתעלם ממנו, במיוחד שעה שהמשיבה עצמה טוענת בתשובתה לערעור, כי מדובר בעסק חדש ובהליך רישוי אחר (גם אם טענה זו הועלתה על ידה כנימוק לדחיית הערעור על הסף).

עוד יש לציין, כי מדובר בעסק שפעל שנים רבות לפני שהוצא נגדו צו סגירה (רק בסוף שנת 2015). אמנם, שיהיו זה של הרשות אינו מצדיק הפעלת העסק ללא רישיון לאחר שניתן נגדו צו סגירה, אולם יש לזכור, כי בגזר הדין שניתן נגד המערער, מצא בימ"ש קמא לנכון לתת למערער אורכה להסדיר את הרישיון.

נוכח כל האמור לעיל, מוצאת אני לנכון, לפנים משורת הדין, לתת למערערים ארכה נוספת, בת שלושה חודשים, החל מהיום.

12. ערה אני לאנומליה הטבועה בערעור זה, נוכח העובדה שהצו ניתן במסגרת גזר דין נגד המערער, בעוד שהעסק הועבר על שמה של המערערת, כך שלכאורה, למערער אין מעמד כצד בערעור זה ואילו המערערת מערערת על החלטה הנוגעת לצו שלא ניתן נגדה.

עם זאת, לאור כך שמדובר באותו עסק, וצו הסגירה ניתן נגד העסק, ולאור כך שמדובר באותה משפחה, כך שגם המערער נפגע מאי מתן עיכוב ביצוע וכן לאור נסיבות העניין כפי פורטו לעיל, רואה אני לנכון להיעתר לערעור ולעכב את ביצוע הצו על מנת לאפשר למשיבים לקבל תשובה ולהשיג עליה, אם ימצאו לנכון, ככל שהיא לא תשביע את רצונם.

נוכח מסקנתי זו אינני רואה צורך לדון בשאר טענות הצדדים.

13. התוצאה היא, שאני מקבלת את הערעור ומורה על עיכוב ביצוע צו הסגירה למשך 90 ימים מהיום. מובהר כי אין מקום לבקש אורכות נוספות במסגרת תיק קמא.

המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים ותסגור את התיק.

ניתן היום, כ"ב אדר תשע"ז, 20 מרץ 2017, בהעדר הצדדים.